

סגן ליכטר מרדכי
172886

בן חנה ושמשון

נולד ב- 4.5.1917

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- 5.6.1948

בהפצצה על קיבוץ מסילות.

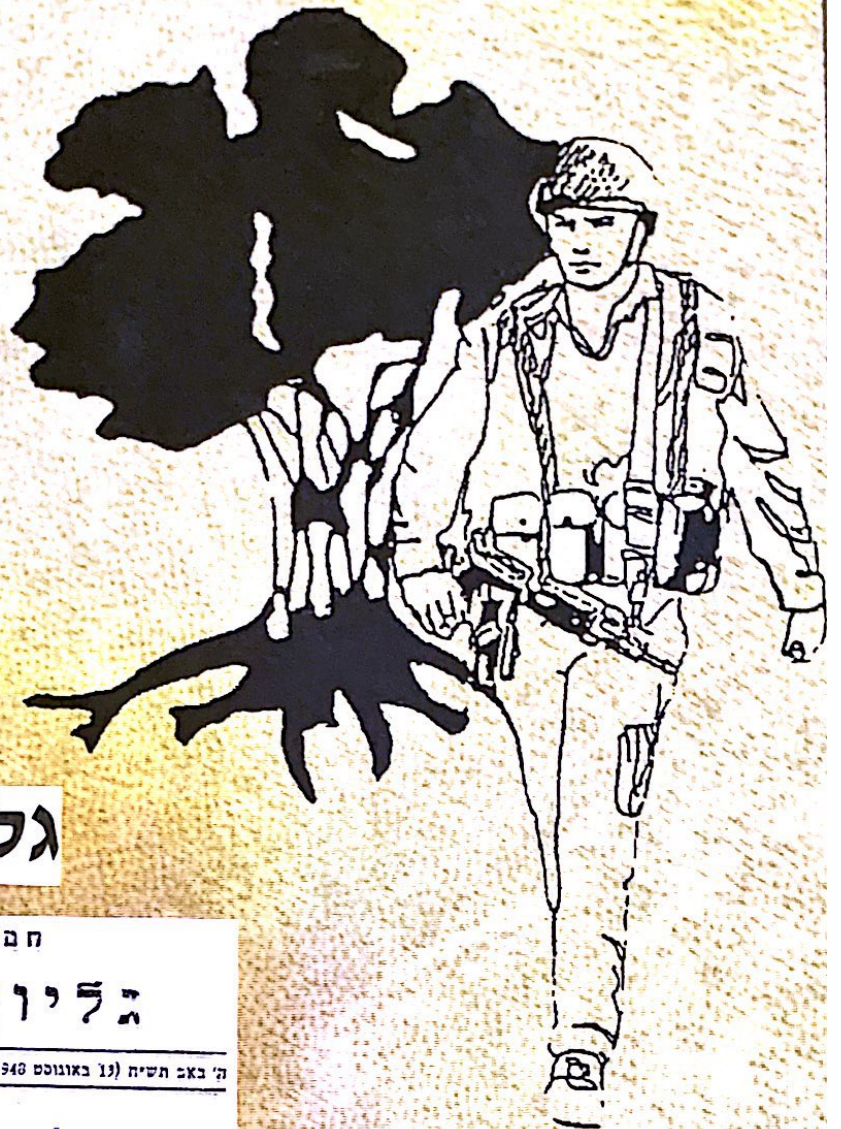

ליכטר מרדכי,

בן חנה ושמשון, נולד ביום י"ב באייר תרע"ז (4.5.1917) בעיר חמניץ, גרמניה. חונך בבית יהודי אדוק, מיוצאי פולין. חייו בבית-הספר הגרמני שלמד בו השאירו עליו רושם עמוק. האנטישמיות השתוללה ברחוב ובבית-הספר ומרדכי פרש מתנועת-הנוער הגרמנית שבה היה חבר הצטרף ל"מכבי הצעיר", יצא להכשרה ובשנת 1935 עלה לארץ. אחרי עלייתו הצטרף להכשרה בדגניה א', כעבור שנה עבר לבית אלפא, ובשנת 1937 הצטרף לקיבוץ מסילות, ששכן באותו זמן בנס ציונה עד עלותו למקום-התיישבותו הקבוע בעמק בית שאן. מאז היה חבר "הגנה" פעיל, מסור ואחראי. כחבר משק מסילות, היה פעיל בחיל הנוטרים, רב-סמל המדהיך במחנה-אימונים בכפר ילדים. בשעות הפנאי אירגן במשקו משחקי ספורט ושקד על החינוך הגופני של הנוער.

היה מראשוני המגויסים למערכה בפרוץ מלחמת-העצמאות ושירת בחטיבת "גולני". חברו מספר על פגישה עמו לאחר הניצחון בקרב על טירת צבי, בהיותו מלא סיפוק וגאוה. הוא היה אז אחראי למחלקה בת 35 חיילים. "קיבלו לקח טוב בטירת צבי" - אמר - "יספגו עוד יותר במערכה הקרובה". חיבק את אישתו ובתו, ויצא שוב למערכה. הוא עמד בקרבות בכביש העמק ולחם בגזרות קשות: זרעין, מואר, צנדלה. בימי חופשתו, בבואו לבלות עם משפחתו במשקו, שעה קלה לפני צאתו לחזית, נפצע בהפצצת המשק על-ידי מטוס אויב ביום כ"ז באייר תש"ח (5.6.1948). עד רגעי חייו האחרונים היה בהכרה מלאה, השתדל להרגיע את כולם, ונפרד בשקט מהחברים שהובילוהו לבית-החולים, ממנו לא חזר עוד. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות במסילות.

קיבוצו הוציא חוברת לזכרו.

גליון ללוחם

חמישה גליונות

גליון ללוחם

גליון 2

ה' באב תשי"ח (13 באוגוסט 1948)

חוליות בשרשרת

הגדוד מנצח, הגדוד מוכש, הגדוד חזק — כך יסופר על הגדודים. לוחמי הירדן, לוחמי מצרים, צור מלחמה, כוכבי נצרת ועוד ועוד — כך יקרא לגדודים.

היש אמת בכל אלה — יש אמת, אבל לא כל האמת. אין מבצע הגדודים אלא סוף סוף של פרשה ארוכה אשר לקים שותפותה — אל נשכח זאת.

כל החולות: רגלים, תותחנים, מהנדסים, חיל האוויר וכו' וכו', וכל אהר מן החיילים, איש איש בחבקיזו ועל משמרתו בכל רחבי החזיתות ובקצהן, הם חוליות בשרשרת-ברזל על גבולות מדינתנו.

הידוע אמת, הלוחם מחטיבת גולני — היכן היא מצוואר? קח סלה, כי כל-חייל צריך להקטן לעיין בספתה. הסצא את הרי הנלכוע העומדים בשרשרת כחוסת מנן על עסק הרוד וישוכיו הפורחים. בין משלמי הנלכוע שנים הם הבולמים כיוהר: כמורה שיה' בארקאן מעל בית-אלפא — 500 מ' גבהו והשני במערב, הוא מצוואר מעל קב' זרעים — 400 מ' גבהו.

מצוואר הוא כפר קטן הרוכזן על משלם זה, אולי הוא מרוז הנכרת בשירת דבורה:

אורז מרוז, אמר ה', אורז אורז ירשכיה,

כי לא באו לעזרת ה', לעזרת ה' בגבורים. (מופטים ה' כ"ג)

בימי דבורה לא התנדבו תושבי מרוז לסלהמת ישראל ויקוללו. עתה יסכו במרוסי מרוז אויבינו וצפו פני עסק-הרוד. עזרו לטווח את תוהתי האויב לההריב את הישוב העמל למרגלות הנלכוע.

רבות נאבקו בלויק-סאקס לשמור את רכס הנלכוע בגבולות מדינת ישראל ואמנם שרשרת הנלכוע הקדמית נכללה בגבולות, אך מרוז (מצוואר) זורעין — הכפר שכפתח עסק-הרוד, הוא יורעאל הקדומה — אלה הנצאיי בגבולותיה. אך כפרם נכנסה ההפוגה הראשונה — נפלו ליריט כל משלמי הספקי מלכוע.

הקרבות בהם השתתף מרדכי ז"ל

דונסיגה מעמק ג'נין

יחידות גדוד "גדעון", שהחזיקו במערך ג'נין והגלבע במשך ימי הפוגה, הוחלפו ע"י פלוגה מגדוד "דרור", שתפסה את משלטיהם ובאה במקומם. בהתאם להערכות הכוחות החדשה לקראת התחדשות הקרבות נקבע גדוד "גדעון" כרזרבה חזיתית, והופקע מסמכותה של החטיבה; וגדוד "דרור" אחראי היה לגזרה הדרומית של מרחב החטיבה. אנשי "דרור" עדין לא הספיקו להסתגל למשלטיהם החדשים ולתהות על בעיותיהם ותנאיהם ובטרם תסתיים הפוגה פתחו יחידות מקומיות בהתקפה.

הדבר התחיל בפקועה. הכפר הוחזק ע"י מחלקה אחת, שהגיעה אליו בלילה אור ל-9.7.48. עם בוקר, כשיצאה יחידה לתפוס את העמדה שמדרום-מערב לכפר, נתקלה בקבוצת ערבים בקרבתה; הללו פתחו באש, אנשינו השיבו לעומתם ונסוגו בתורה אל פנים הכפר. לאחר פקודה חזרו לתפוס את העמדה, ונתברר, כי הערבים לא היו בה. שעתים ומשהו לאחר מכן התלקטו קבוצות גדולות של ערבים מקומיים בהנהגתם של חיילים עיראקים, הקיפו את הכפר משלושה עברים — מערב, דרום ומזרח. — המסירו עלינו את אשם וחסמו את כל מבואותינו. המחלקה, שהיו בה כ-20 איש, החזיקה מעמד בפני ההתקפות הגשונות של הצרים על הכפר, אף על פי שכבר היו לה כמה נפגעים. מפקד הפלוגה, שהגיע אותה שעה לכפר במשורין, קיבל לידו את הפיקוד. המחלקה בחלקה לחוליות בנות 2—4 איש, כשכל אחת מהן מגיחה ופורצת במפתיע מעבר אחר של הכפר ומכה בהיכוים הקלושים של האויב הצר, תוך קרב בין בתים והטלת רימונים בקבוצות שנתקלו בהם. לכשנתקלו ביחידות מוגברות, — נסוגו לעבר אחר. בדרך הזה גרמו לאויב אבידות מרובות. לחימה זו בין הבתים, שנמשכה כ-5 שעות, התישה את כוחות האנשים. התחמושת החלה לאזול, והכיתור מסביב נתהדק. לא היו כל סיכויים לקבל תגבורת, והוחלט לסגת. הפצוניה ומרגמת 3" הוכנסו למשורין שבא עם המ"פ, והנהג פרץ בלא כל אבטחה את הטבעת והצליח להגיע למוקייבלה בשלום. כשכל גלגלי משורינו מנוקבים, לאחר צאת המשורין נתרכזה המחלקה ובמפת-אש מכל כלי נשקה פרצה צפונה אל בין משוכות האבנים והצברים וניתקה את מגעה עם האויב. הגדרות שימשו מחסה טוב ובטוח, והיחידה הצליחה לגלות מעבר לרכס הגלבע ולרדת לפרדסי תל-אוסף

הזהר מן הכניסה והיחידה חזרה למחנה בצפון

אבידות המחלקה היו 4 הרוגים וכמה פצועים. היחידה הגיעה לבסיס הגדוד במרחביה
וספקד הפלוגה חזר מיד למוקייבלה.

הפקוד שהוחזק בכוחות דלילים ונמתח מהגלבע עד לג'ון. לא יכול היה להפריש
מתוכו אנדרק ואפילו קטן ביותר. למכתינגד לקראת ההתקפה הכללית הממשמת ובאה.
שקרבפקיעה סימס לה כפתיחת גדוד "גדעוך" קיבל בהתערבות מטה החטיבה. היתר
מטטה החזית ולהפריש כוחות לכלימת ההתקפה. ששערונה. כי תבוא בשני צירים. האחד
לעבר ערבונה ומזר, והשני על מוקייבלה. בו בלילה נעה פלוגתו של יוסף שטר לר
לערבונה להחזיק בכפר ובמשלטים המקיפים אותו, כדי לחסום את הדרך למזר, אשר
סימסה נקודת המפגש הראשית לכל הגנת מערך הגלבע. פלוגתו של ברושי נצטוותה
לנאח צם בוקר לכיוון מוקייבלה.

בתחילת בוקרו של ה-9.7.48, היום הראשון לגמר התפוגה, התחילו העיראקים
להרעיש את משלטי חרבת-חרובה שבדרך לג'נין, וכן את מוקייבלה ועראנה. זמן קצר
לאחר מכן החל היל-הרגלים של האויב, שהורכב ממקומיים, כשמפקדיהם וצוותות
הנשק האוטומטי והמסייע היו עיראקיים, ובחיפוי משוריינים שפעלו באגפיהם — להתקדם
לעבר משלטי עראנה וכפר מוקייבלה.

פלוגת-ברשי חנתה בורעין וציפתה להוראות. יצאתי לבדוק את המצב במשלטים
הקדומים. כשהגעתי לסנדלה, שבה היו מוצבות מרגמותינו הכבדות, הרעישו רגמינו את
מוקייבלה הכפר, שכבר נתפס ע"י הערבים; כשהחלו פגזינו להתפוצץ בין הבתים, מיהרו
הללו לברוח מערבה. השתי לערבונה. אותה שעה נכנסו הערבים, תוך יריות ויללות,
לדיר-גולה. הרחוקה $2-1\frac{1}{2}$ ק"מ דרומית-מערבית לערבונה. מצאתי את יוסף
ואנשיו עוקבים אחר תנועות הערבים. הוריתי לאבטח את אגפיו וחזרתי לסנדלה לקבוע
עם הרגמים חיפוי אש-מגן לפלוגת יוסף. את המפקד מצאתי במוקייבלה במטה פלוגת
"דרור". מחנה-מוקייבלה הורעש הרעשה קשה, ולמטה הגיעה תשדורת מן היחידה,
המחזיקה בעראנה ובמשלטים, המבקשת תגבורת מידית, לבל תאלץ
לסגת בלחץ הכבד והולך. דרשתי מן המ"פ לפקד על היחידה להחזיק מעמד, כדי
שפלוגת ברשי תספיק להגיע ולכבוש בחזרה את ג'למה ומוקייבלה הכפר, ובכך תחלץ את
היחידה המתגוננת בעראנה. היה זה דבר שבהכרח כדי ליצב את הקו החדש. כשניסינו
לשוב ולהתקשר עם היחידה כדי למסור את ההוראות, — לא הצלחנו בדבר: היחידה
כבר נסוגה. הוריתי למ"פ לרכז את אנשיו למחנה מוקייבלה. להתבצר בו ובבית-הספר
שמצפון לון חזרתי לסנדלה. נשלח רץ להועיק מיד את פלוגת ברשי לסנדלה. וכאן החלו
המאורעות להתפתח במהירות רבה.

יחידת "דרור", שהחזיקה בג'למה ובבית-הספר שליד המחנה, החלה לסגת, כשהיא
נחלקת לשניים: כיתה אחת נסוגה לאורך הכביש צפונה, וכיתה שניה — לעבר סנדלה. נתברר,
שהללו עזבו את המשלט על דעת עצמם. בה בשעה נראה בתצפית ריכוז אויב גדול ליד
עראנה. שחלוצו מתקדם דרך המשלטים שנעזבו והתקרב כדי 1500 מ' מסנדלה, ומחנה-
מוקייבלה. כותרת תותחי האויב התחילו להרעיש את סנדלה. כיתה הנסוגים, שהגיעה
לכפר, נצטוותה להשאר בו ולאבטח את אגפו הדרומי. בשקלו את מצבו, החליט מפקד
המרגמות הכבדות להיסוג מיד לזרעין; לא הועילו כל הסברותי, שמגיעה התגבורת ובלי
חיפוי עולדה היחידה, המחזיקה במוקייבלה, להישמד. הלה העמיס את התחמושו. רתם
את המרגמות ונסוג חיש מהר דרך השדות לזרעין. נשארתי במקום עם כיתה "דרור"

הלבד. התפוצצויות פגזים לכיוון הכביש, המוביל מזרעין, בישרוני על בואה של פלוגת-
ברשי; ואכן, שני אוטובוסים התקרבו עד מעביר-המים, פלטו את המחלקות שתפסו
מיד עמדות אבטחה מסביב, והאוטובוסים חזרו לזרעין. כ-400 מ' של שטח חשוף הפסיקו
בינינו, המחלקות עברו שטח זה בריצה, כשפגזים מתפוצצים בקרבן. 2 פצועים, שנפגעו
בראשית הדרך, הוחזרו ע"י ברשי לזרעין. זה היה "מירוץ" בין מחלקותינו ובין כוחות
האויב המתקרבים והולכים לסנדלה, ואנשינו הקדימו בו. מחלקה אחת נערכה מיד בפאתו
הדקומית של הכפר, ומחלקה שניה - בחלקו המערבי. מחלקונת אחת הושארה ברזרבה
ותפסה את הבתים המבודדים שבמעלה הרכס שמצפון-מזרח לכפר. עם התגברות הגיעו גם
שתי מרגמות ומכ"י אחת, שהוצבו מיד לפעולה. בכפר היו כמה חפירות ועמדות שנבנו
עוד ע"י הערבים; אלו נתפסו מיד, והשאר נתבצרו בין הבתים. ^{החפירות והעמדות}
התקדמותו של האויב באגף המזרחי הוכיחה, שהוא מתכוון לחצות את העמק בין
סנדלה וערבונה ולעלות על הרכס המוליך למזאר וע"י כך יסכן את היחידות שבערבונה
ובסנדלה כאחד. הודעתי ליוסף, שבאותה שעה קשור היה אלי באלחוט שהיה בג'יפ (וכן
היה שם גם טנדר שהביא את האספקה), לשלח חזרה את המכוניות, ועממן - את הצידה
המיותר; הפלוגה עצמה תיסוג מיד ותתפוס את הרכס שממזרח לסנדלה, ותאבטח את
האגף ואת הדרך למזאר. תכנית זו נתכונה גם לדעתו של יוסף, שארגן את היחידה לעליה;
המכוניות, שבאחת מהן נהגה בחורה, דבורה ש., טסו מערבונה לסנדלה, כשהן מתקדמות
בין מטחי האש הניתכים עליהן מדרום, והגיעו בשלום לסנדלה. המצב חלך והחמיר. שלושה
משורינים עיראקים ושנים אחרים, שאגפו את מחנה-מוקייבלה ממערב, התקדמו לאורך
הכביש על מנת לרסום את התנועה לסנדלה וממנה. כל המכוניות שהיו בסנדלה, פרט ל-2
ג'יפים, יצאו מיד ממנה בדהרה דרך השדות כדי להגיע לזרעין. המשורינים נעצרו ופתחו
עליהן באש מכונות-יריה מטוח של 500-600 מ', אך לא פגעו במכוניות. בצהרים הוקפצו
מכל עבר, השטח שבין הכפר לקבוצת הבתים שבמעלה הרכס, מקום שהחזיקה בו המחלקה
השלישית, כוסה באש מכ"י, וותוזוי האויב ומשוריניו כותשים בפגזיהם את הכפר. הסכנה
העיקרית נשקפה מחמשת המשורינים שנעו על פני הכביש; מכונת-היריה, היחידה
שהיתה ברשותנו, והמקלעים פעלו לעברם כל הזמן, ואף על פי שכדוריהם לא היה
הודרי שריון, עצרו מעט את התקדמותם. המשורינים גילו את עמדת המרגמות, ותותחיהם
החלו לכסות את מקומן. ב-13.00 לערך נמסרה ממטה הגדוד הוראה לסייע ליחידה
הנצורה במחנה-מוקייבלה ע"י הפגזות הכפריים המתרוצצים סביבה; וכשהחילונו בהפגזה,
השיב האויב באש-תותחים נגדית, שפגעה בעמדה - מרגמה אחת הוצאה מכלל שימוש,
ו-3 רגמים נפצעו. אנשים אחדים נפצעו עוד קודם לכן והושכבו באחד הבתים. בשעה
מאחרת ערך האויב הפוגה קלה להפסקת-צהרים ולמתן הוראות נוספות למפקדים. (אלינו
לא הגיעו כלל אוכל, מחמת הניתוק). ניצלנו שהות זו להתפרות ולהתבצרות. ^{היחידה}
מרכז-הכובד של ההתקפות עבר מזרחה, אל הרכס שהחזיקה בו פלוגת יוסף. עוד
לפניהם הצהרים, כשעלתה הפלוגה מערבונה אל הרכס, ניסה גם האויב לתפוס; כשהפלוגה
תפסה את עמדותיה על הרכס והתארגנה במקום, כבר נאחזה מחלקת אויב בשלוחה נמוכה
מעט ממנה, שנמצאה בין הרכס הגבוה וסנדלה. מצד מזרח התחילה להעפיל פלוגת-אויב
שניה, שהתקדמה בחיפוי היחידה המחזיקה ברכס הנמוך ובתמיכת-אש של עשרה משורינים
לערך. שנעו בקרבת שלוחת הגבעות שמדרום לדרך סנדלה-ערבונה. מקום זה לא נצפה

מס' 1000
שם: יוסף
תאריך: 1948
מיקום: ערבונה

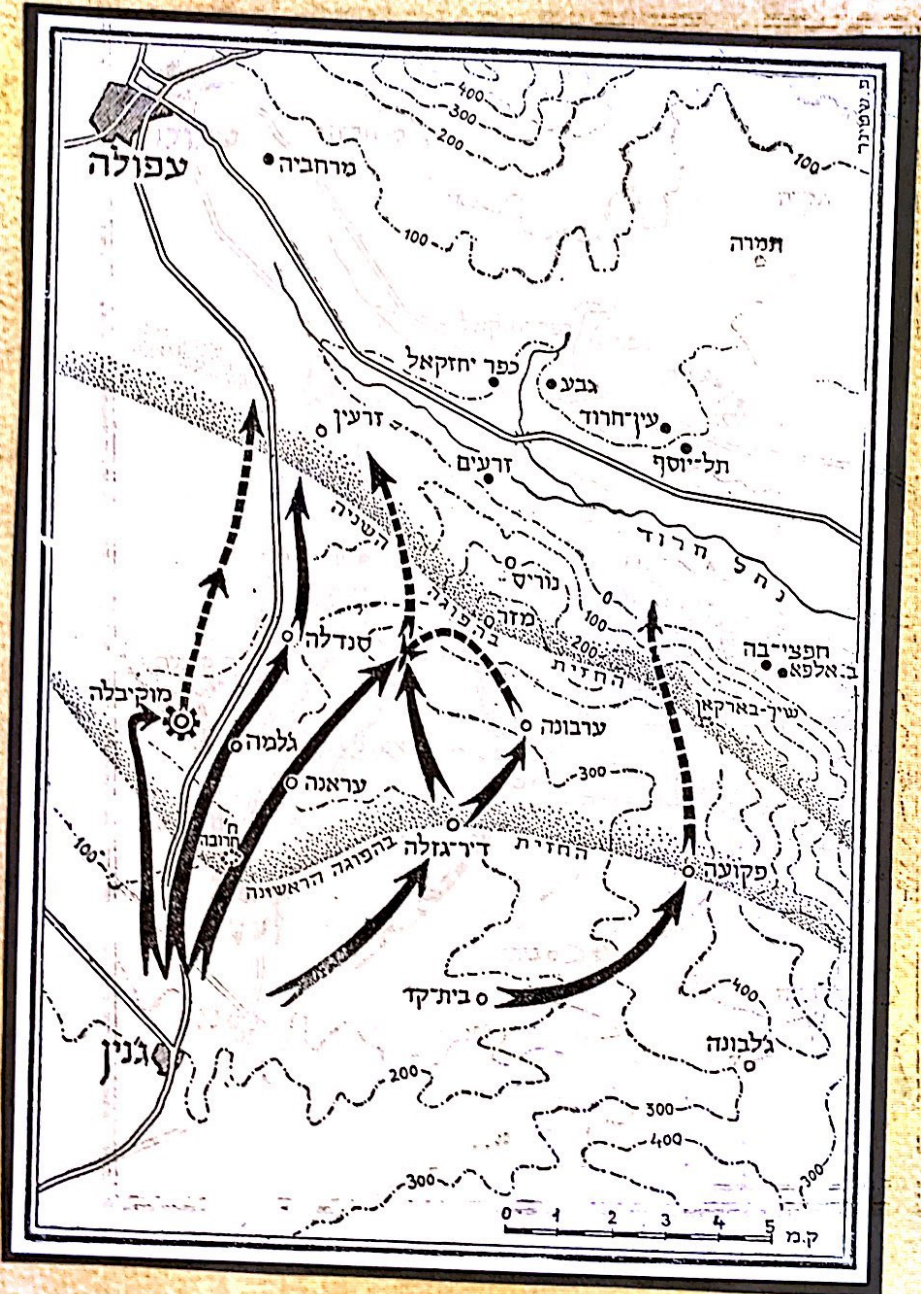
מסנדלה, ולא שיערנו כלל את גודל ההתקפה עד שהישגנו, אחרי הצהרים, קשר עם יוסף. הקרב עם היחידה התוקפת הגיע לטוח רימונים, כשמחלקת החוד של חנוך פרושה במדרון הקדמי; וכשהתקרבו הערבים לטוח הקצר, פרצו המגינים לפתע והסתערו פנים אל פנים אל האויב והרגו בהם הרג רב; הללו נסוגו במדרון הקדמי, כשאש מכ"י של האויב והתותחים פוגעים גם בהם וגם באנשינו כאחד. מאתנו נפלו וכן נפצעו כמה לוחמים, ביניהם גם חנוך. כמות התחמושת שברשות המגינים נתמעטה והלכה, ונשמרה לרגעיהם ההסתערות האחרונים. אח"צ העביר האויב את כל כובד התקפתו בגזרה אל הרכס על מנת לפרוץ ממנו למזאר. ברור היה, שאם יפול הרכס, לא נוכל גם אנו להחזיק בסנדלה. משמעותה של החזקת הרכס היתה ברורה יפה למגיניו, והם החזיקו בו ממש בצפרניהם מול ההתקפות החוזרות של הערבים, שלא חסכו אבידות בהתעקשותם לכבוש את המשלט הייני. באחת ההפגזות נפצע יוסף פצע קשה בבטנו. למגינים היו עד אותה שעה, כ-25 פצועים ו-6 הרוגים. והתחמושת הלכה ואולה. הפיקוד עבר לידי אליעזר, ויוסף שהתהפך במכאוביו, עוד הוסיף להדריכו. המצב הורע מרגע לרגע. מרחב ההחזקה של היחידה צומצם יותר. ניסינו לסייע להם ע"י הפגזת הרכס הנמוך במרגמות. הטיווח היה מדויק, והערבים החלו להמלט ממנו, ונחצם על המגנים הוקל מעט. השטח עצמו לא היה עשוי להגנה יעילה. מסביב סלעים, ואין מחסה להתחפר בו מאש הארטילריה, הפוגעת פעם בפעם באנשים. האויב המשיך בהסתערויותיו מן האגף המזרחי, ושוב נהדפה ההתקפה. לא היתה, כל אפשרות לשלוח תגבורת לעזרתם. כל השלווה כוסתה באש, ואי-אפשר היה לנוע מסנדלה. ביקשתי באלחוט מן המטה שתשלח עזרה מצד זרעין ונוריס. יש להתנסות כדי להבין מה קשה הידיעה כי שם, למעלה, כלים והולכים חברים מבית ומלחמה. מספר הנפגעים גדל והקך. לאחר הדיפת ארבע הסתערויות, היו כמה אנשים חסרי כל תחמושת. המצב החמיר, הצעתי להם שיתחילו לסגת, אך השיבו לי, כי לא יוכלו לבצע את הנסיגה, כיון שהמדרון כולו כוסה באש, וביחוד כשרבו הפצועים וההרוגים. על המחלקה שנמצאה בקבוצת הבתים המבודדת אשר ממזרח לסנדלה, הוטל לעלות אל הרכס על מנת לחפות על נסיגת המתגוננים. מיד עם צאת המחלקה נפגעו 3 מאנשיה והיא לא יכלה להמשיך. אחרי-כך, עם חשכה, כשהמשיכה את דרכה והתקרבה למקום הקרב, כבר לא נמצאה היחידה, ונשמעו קולות הערבים שהתחילו להתבצר במקום. הפלוגה על פצועיה והרוגיה נסוגה בדרך אחרת. לאחר שערכה קודם לכן הסתערות נגד, שבה השתתפו בסה"כ כ-11 אנשים; השאר היו פצועים ותשייכות, וחלק אחר של האנשים נסוג עוד קודם לכן, ובכל זאת נסוגו הערבים מעט. הדבר איפשר לאסוף עוד כמה פצועים שנשארו במדרון הקדמי, ביניהם חנוך. היחידה התארגנה, השאירה במקום את מרבית הציוד, ניתקה את המגע עם האויב והחלה לרדת במדרון התלול, וכל מי שיצא משם שלם בגופו נשא על כתפיו פצוע. יגעי כוח הגיעו האנשים למדרון שמאחורי מזאר. רץ הגיע לזרעין, ומשם נשלחו מכוניות לאסוף את ההרוגים והפצועים.

אותה שעת אח"צ, שבה התנהל הקרב המר על הרכס, תקף כוח אויב אחר-קטן יותר, את מחנה-מוקייבלה. התותחים "פיצחו" עמדות בוז אחר זו ומספר הנפגעים הלך ורב. אך האנשים הצליחו להחזיק מעמד עד חשכה, שאז הפסיק האויב את ההתקפה. מרגמותינו הכבדות שנסוגו לזרעין החלו לטוח לעבר המשוריינים, שהנו על הכביש. אף על פי שלא היו כל פגיעות ביניהם, ואף ההפגזה לא היתה יעילה כד"כ, מכל מקום

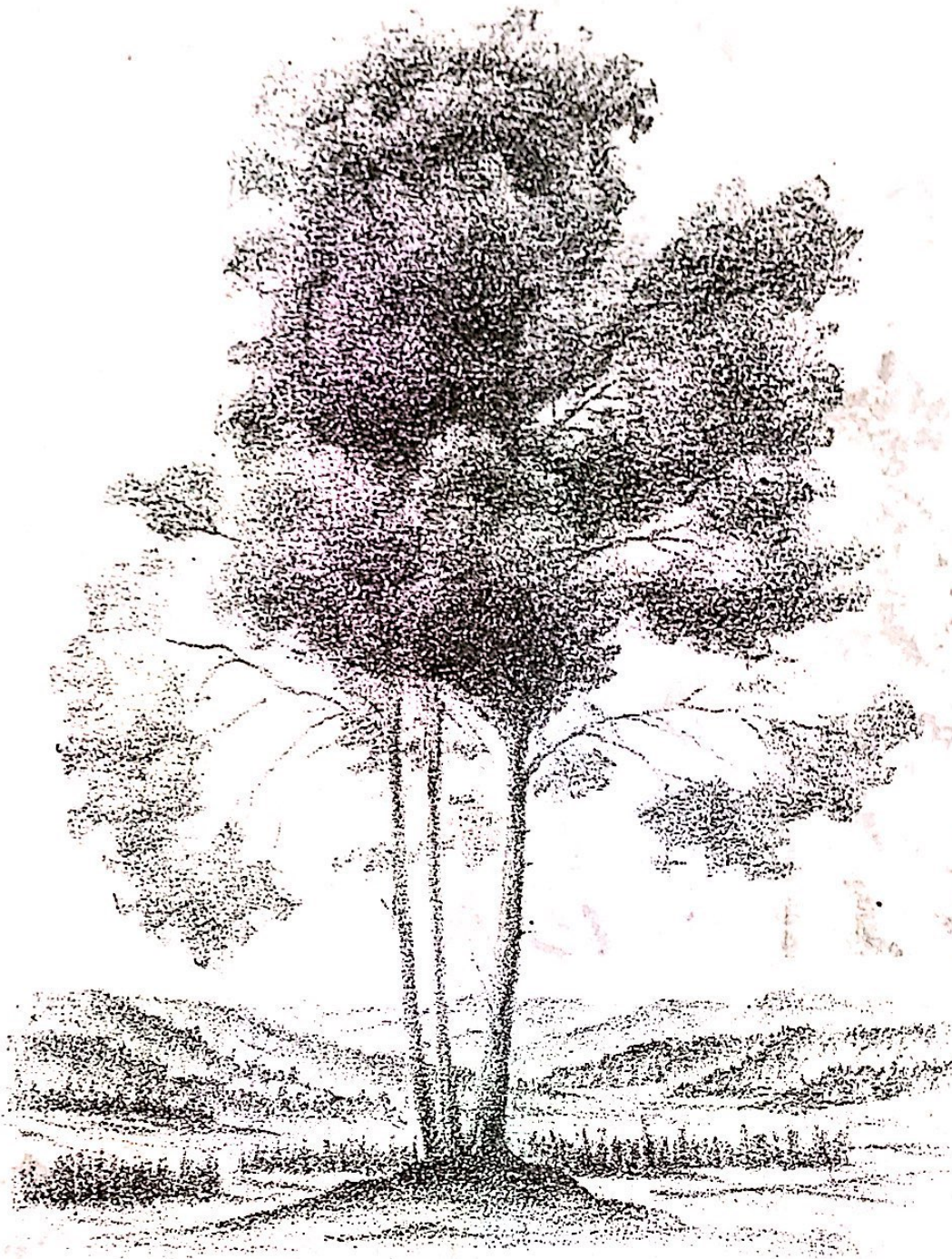
החלו המשוריינים לסגת מעט וע"י כך נפרצה קמעא טבעת הכיתור. 2 משוריינים. שנשלחו
מזרעין כדי להוציא את הפצועים, נתכבדו באש-תותחים מיד עם הופעתם בקו הרכס
ונאלצו לחזור כלעומת שבאו; רק עם חשכה אפשר היה לבצע את הוצאת הנפגעים.
הפיקוד הגבוה יותר פקד על נסיגה מסנדלה וממחנה-מוקייבלה ויצוב הקו על
זרעין ומזאר. על שתי מחלקות בפיקודו של ברשי הוטל לצאת כלילה אל מחנה-
מוקייבלה ולסיע לנצורים להחליץ. עוד קודם לכן נמסרה מהמטה הודעה אלחוטית על-כך
למ"פ במוקייבלה. כלילה יצאה היחידה למוקייבלה, וכשהגיעה למקום, כבר לא נמצאו בו
המכותרים. כפי שנתברר אח"כ יצאה היחידה המכותרת מן המחנה כמעט באותה שעה
שבה הגיעה התגבורת, אלא שיצאו מן הצד האחר. לאחר מסע-נסיגה בן 5 שעות שפירך
את הגוף עוד יותר מן הקרב, הגיעו האנשים עייפי-תלאות לזרעין. התגבורת ברשי נסוגה
אף היא, לאחר שלא מצאה את המכותרים, וכן אנשי הפלוגה שנשארו בסנדלה. הכוחות
הורדו לזרעין להתארגנות מחודשת, והקו נתיצב על מערך לג'ון-עפולה-זרעין-מזאר.
כשהוא מתבסס על מערכת ההגנה החבלית, שהותקנה ע"י המהנדסים בעת ההפוגה.
ביום הבא, 11.7.48. היה שקט יחסי בגזרת זרעין. פרט להטרדות ארטילריה
והפצצות של מטוסים לא אירע כל דבר מיוחד. כאחת ההפצצות ניווקה באופן קל אחת
המרגמות הכבדות, שהוצבו מורחה משלוחת זרעין. האויב ריכז את עיקר התקפתו באותו

יום על מזאר. מאחר שרכס סנדלה, זה שהוגן ע"י אנשי יוסף ש. ושימש חסימה לדרך מזאר,
נכבש ע"י הערבים, — הרי נפתחה הדרך להתקפה ישירה על מזאר.
מזאר, אחת מפסגות הגלבע החולשות על העמק המזרחי, היתה עמדת המפתח
להגנת כל רכסי הגלבע. המשלט הוהוק ע"י אנשי החי"ם. סידורי הקשר עם המשלט לא
היו תקינים ביותר, מה שהקשה לא פעם אחת בלבד על מהלך הפעולות. גם הביצורים היו
מוזנחים, ולאשמה יחשב לנו שימי ההפוגה לא נוצלו כדי לבצר היטב את המקום,
דבר שעלה לנו ביוקר.
היום ביום שנערך הקרב על הרכס הקדומני הועלתה למזאר תגבורת מאנשי המשקים
בגושי-חרוד ומכונת-יריה. למחרת הנסיגה נשלחו מן הגדוד צות גוסף עם מכ"י ומפקד
על מנת שיקבלו על עצמם את ארגון המשלט והחזקתו.

מפת הקרבות בהם השתתף מרדכי ז"ל

השגיו

מרדכי ליכטר הי"ד
נפל חלל

במלחמת ישראל לעצמאותו

הועד הארצי לקרן הקימת לישראל בארץ-ישראל

ט"ו בשבט
ה'תשט

צבא-הגנה לישראל

נושא בגאון

את זכר גבורו

מרדכי ליכטר

י"ב באייר תרע"ז - 10.4.1917

כ"ו באייר תש"ח - 4.6.1948

בן שמשון וחנה ליכטר

נולד בכמניץ, גרמניה

שש שנים היה חברה ב"ברית הצופים" בגרמניה
מ-1931 חבר "החלוץ"

שנתיים בהכשרה בגרמניה

עלה ארצה ב-30 ביוני 1935 והצטרף

לגרעין "מכבי הצעיר" בדגניה א'

לאחר זמן קצר עבר לבית-אלפא

ובראשית 1938 ל"במסילה" בנס-ציונה

בין מקימי מסילות

עבד במאפיה וברפת

פעיל בתחום הביטחון; נוטר

התגייס לצבא ההגנה ב-12 במארס 1948

ולחם במלחמת השחרור

נשוי לרונייה גרובר

אב לתנה

נפל בהפצצה על מסילות ב-4 ביוני 1948

קווים לדמותו

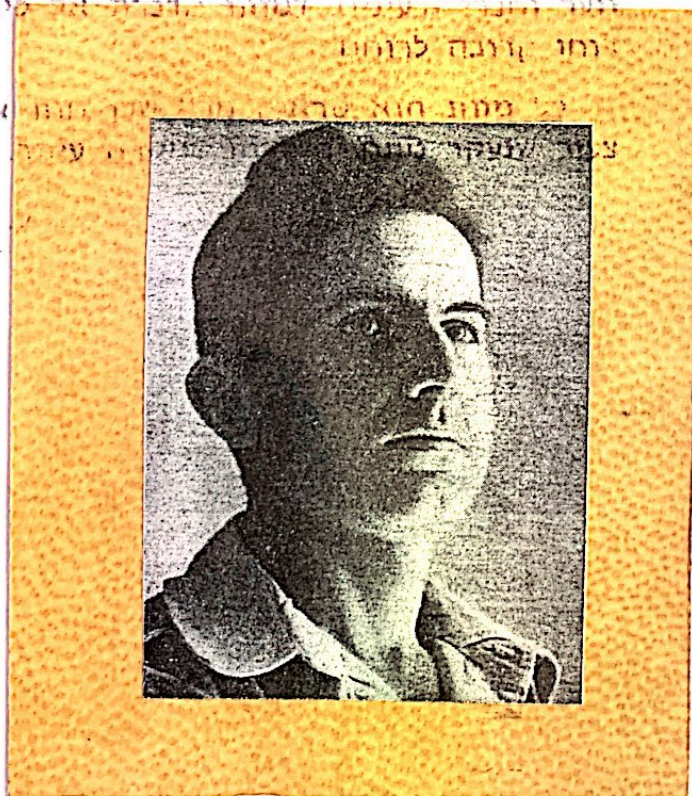
"מרדכי סלוס עסרה סנה הכרתיך. בכל הטנים הללו צעדת בדרך הסכנות והסארכים. הגדוד גאה שהיית חברו." - בטלים אלו נפרד מטרדכי ספקד גדודו. סלא מרץ עלומים, עליז, טופע חייט. מבטאו העיד על ארץ מוצאו - גרמניה.

היה זה כמחצית הסעה לפני מקרה האסון. יחד יצאנו את חדר האוכל. הרגסתי איזה אי-סקט בן, סאלתיו לפטר חדבר. סטויות - ענה - יס להכון לדרך; מעיק עלי הסקט כאן. סומע אתה את הד התפוצצויות - זה מביאני לדריכות. סקרו אני לדעת איך התקדמו חברי לנסקטי.

אי-סקט רוחני הריץ אלתן לטקה הקרב. תמיד להיות בתנועה, לפעול, למלא אחרי פקודות; כל הטנים הקדיס לארגון, אמון וחינוך קאדריט צעירים. את נקודת הכובד ראה בתרבות הגוף. למדס איך להחזיק מעמד מול התקטות ואיך להסיב מלחמה סערה. תמיד הזכיר וציין סרק קור רוח במערכה גורט לנצחון.

עטרות חניכיו מפורים כיום כפנות סונות סל אלצנו כסמירה על גבולותיה. בהוקרה הערכה יזכירו את מרדכי סאת יסודות ידיעותיהם בתורת ההגנה רכסו ממנו.

כסנה האחרונה התמסר להוראת התעמלות במוסד החינוכי. ראיתיו כבית-אלפא מוקף צעירים, רץ, קופץ, מטתל להיות על ידו כל אחד; יעודד כבת צחוקו

את המתקדמים ואת המפגרים ידרבן. לא ניתן לו רבות להמטיך בטעולה זו. היה מהראסונים סגויס עם התחלת המאבק.

ראיתיו אחרי הנצחון בטירת צבי. מלא סיפוק וגאווה. הוא אחראי למחלקה, ל 35 איס. מטרתו להובילם לנצחון. הספקתי רק מלים ספורות להחליף אתו. היה מלא בטחון בעתיד. "קבלו לקח טוב בטירת צבי.

יספגו עוד יותר בהודמנת הקהילה". חיבקו את שתיהן טוב יצא למערכה. הימים נעטים יותר, חמים יותר. כל האהרן הוכנסה למערכולת הדמים. בכביט

העמק, בדרך לעטולה גזעיות, מתנקשים בחבורה. התנועה נעצרה עד יעבר הזעם. בחורינו יעובים! הד עמוט של קולות נפץ גטא למרחקים.

רואה אני את כחורינו המתקדמים תוך קפיצות ותפיסת עמדות ומרדכי מרוכז כולו בנותן פקודות קצרות, מעורר וממריץ. אינו סובל סטיות

כאטר עומדים מול פני האויב. וכתוצאה מהקרוב הערכים נסוגים - חדרך סוחררה.

מרדכי מבין שבסעה זו אין לדרוך במקום אתה. במדג להגן על היסוכים יס להתקדם הרחק מעבר לערכת האויב. בחזמתה קסחת נבלחט: זרעין,

סזר, טנדלה. בן הקומנרטיסטי והאצטט המטיב על מנת לנטוט באן ההתהפסות, ולתת מנוחה קצרה לגוף העיף, להפטיק

לסמוע לשעה קלה אתו והתפוצצות פגזי התותחים - כא מרדכי הכיתה. כאן בחיק מספחתו, במסלילת לעין צעד עם בתו ורצה לסכוח את היתר,

הגורל התאכזר לו. הוא אסרן עתה לתמיטו מלא בטחון. יתקט פנימי לא רצה להאמין שהאויב יפגע בו ובבנות הכפרה הסקט, הנמצא רחוק מהחזית.

אמונתו זו בגדה בו. שילם האויב צמא הדמים זנק אליו כנטר לטרפו. ביסובנו נסמע וקוליהם צווחים דים. מרדכי לא הרגין את ראשו הגאה.

סבל בסקט. אמר להפרתו לחזור לילדים. הוא יתגבר. אולם...

סלום עליך מרדכי, מקומך נפקד מסורותינו. אומץ לכך ואטונתך בנצחון כי יכוא יטארו בתוכנו.

אלק.

כותבים לזכרו

בארץ מתארח בזמן הראשון בדגניה א',
בקבוצת ההכשרה של תנועתו. משום מה אינו
מוצא שם סיפוק, עוזב אותה ועובר לבית-אלפא.
כאן פוגש את חברינו ומוצא את הדרך אלינו, ..

מאז אנו מכירים אותו. רואים בו את
הצעיר, הרענן — איש הספורט והמגן.

אי-שקט ברוחו — מוצא את סיפוקו בשר-
רות ההגנה, בפעולות צבאיות. לא פעם אנו
מלווים בחיך לגלגני וסלחני את גינוני
הצבאיות שלו, "את התמסרותו השלמה לענייני
הביטחון והחינוך הגופני".

אחד המעטים בתוכנו המוצא שפה משות-
פת עם צעירים הנמצאים אתנו, עם חברות
נוער וחברי גרעינים. דמותו מדברת אל לבם,
רוחו קרובה לרוחם.
כל מוות הוא טראגי, מכל שכן מות איש
צעיר שנעקר מתוך השורות במקרה עיוור.

... הוא בגח יחזקים משפחה אך יצענינו-
נשאה הצעירה. כך ראינו אותו בבואו אלינו ופך
ראינו אותו עד יומו האחרון.
נולד וגדל בגרמניה, בבית יהודי אדוק,
מסורתי לפי נוסח פולין. בבית שררה אווירה
מסורתית. השפה — יידיש. הבית הוא מרכז
למהגרים יהודים מפולין. מבקרים בו רבנים
ותלמידיהם הבאים לגרמניה לחפש "פרנסה". אבל
על חינוכו ועיצוב דמותו השפיע יותר הרחוב,
הרחוב הסוער של שלהי שנות העשרים וראשית
השלושים — ערב בואו של היטלר לשלטון.
התחל אז מאבק על גורל גרמניה. ויכוחים
וקרבנות בין הקומוניסטים והנאצים. המאבק
והדיו חודרים גם לבית היהודי. אחיותיו פעי-
לות בשורות הקומוניסטים. בבית-הספר גוברת
הרוח הנאצית, החודרת דרך כל הסדקים.

בתוך כל המערבולת הזאת, נתון להשפעות
מנוגדות, מוצא מרדכי את הדרך אל תנועת
הנוער החלוצית ומצטרף ל"מכבי הצעיר" ונע-
שה פעיל בשורותיה, יוצא להכשרה לפרוסיה
המערבית וכעבור זמן עולה ארצה, בין ראשוני
העולים של התנועה הזאת.

/ דכריט על הקבר... /

... מאנטי הבטחון חיות. אוהז בנסק המגן כמטך טניט רבות ומלמד
 בני יהודה קט"י. נאמן ומסור לתפקיד.
 בין קרב לקרב, יסר מהחזית הגעת הכיתה. רק לטעות טפורות. לנוח
 במקצת, להיות פחית מספחתך, עם ילדתך הקטנה. לספוג מאוירת הבית
 העומד איתן גם בסערת הימים האלה.
 ופה בכיתך נפלת סדוד.
 ללא יכולת להגן על עצמך עם כמק כיל, כפי סרגיל היית. ללא אפשרות
 של עמידה כהייל מול האויב.
 כמה מוזרות ומסוכנות יהן תהפוכות הגורל האנוסי...
 יודעים אנחנו מי הם זורעי המות, טל מי יהן הידיים המגועלות בדם,
 המטליכות פצצות עזות נספך על יסובים טלויים טל עוכדי אדמה.
 יודעים אנחנו מי עורר את מוחות המדבר למען הררס ומחוק מעל עני
 האדמה את אטר הוקס רבבנה בעמל טל דורות.
 אבל הט לא יוכלו לנו.
 כי אין כוח טיעמוד מול עם צמא גאולה כסגבו אל הקיר.
 נעמוד איתנים. איתנים כטלע בלב לימים, מטרטיים.
 הננו בניט לעט קטה עורף. עם כל קרבן נהלך טיביים. נתחפר בתוך
 האדמה הזאת בטתי רגליים, בצמרניט, בכל כוח אנוט טבנו -
 ובמסך. ייטנו יאיר...
 טעות נאבקת עם ימר המות. באמונתנו היוקדת נאחזנו בטאריית התקורה.
 האמנו, כי גופך הצעיר והבוריא, כל רצונך הלוחט לחיים - יעמדו
 לך במאבק הנואס עם הטבע האכזרי, כי טביב החיים לא ידעך.
 לנס התפללנו -

וחנס לאקרה. ייטת וקדו טהורותינו. עומך לנך זכר
 הנה וטולת גנפך לפנינו.
 אלי בור קבר אמל הבאנוך עכטיו. ועוד אין הלב מאטין...
 עוד נראה לנו הכול כה מוזר, כחלוט כלהות רחוק.
 עוד נדמה, כי הנך מתהלך בתוכנו - רענו, עליז וכל כך צעיר.
 טלוט ו
 טלום, מרדכי...

מטילות, כ"ז באייר תשי"ח - 5.6.1948

ליכטר מורדכי

אברהם זעב פון ארצות, באמאנאטן תל אביב, באהענגען באמאנאטן פון
די גרעסטע ארבעט פארמאגן, ביז די צענדליגער פארמאגן פון
די גרעסטע ארבעט פארמאגן, ביז די צענדליגער פארמאגן פון
די גרעסטע ארבעט פארמאגן, ביז די צענדליגער פארמאגן פון
די גרעסטע ארבעט פארמאגן, ביז די צענדליגער פארמאגן פון

